

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені М.П. Драгоманова

УДК 378.011.3-051:78(043.3)

ЦЗЯН ЛІБІНЬ

**ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТНО-ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ
У ПРОЦЕСІ ФАХОВОГО НАВЧАННЯ**

13.00.02 – «Теорія та методика музичного навчання»

АВТОРЕФЕТАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор
КОЗИР Алла Володимирівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, Інститут мистецтв,
професор кафедри теорії та методики музичної
освіти, хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
ОТИЧ Олена Миколаївна,
директор науково-дослідного інституту
(ДВНЗ «Університет менеджменту
освіти);

кандидат педагогічних наук, доцент
КАРТАШОВА Жанна Юріївна,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка
доцент кафедри музичного мистецтва.

Захист відбудеться “14” жовтня 2015 р. о 16.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601. м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “12” вересня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.І. Паньків

Актуальність теми дослідження. Сучасні соціокультурні умови розвитку суспільства висувають завдання цілеспрямованого формування творчо-активної особистості та актуалізують комплекс нових вимог до молодого покоління, яке займається художньо-творчою діяльністю, що в свою чергу, вимагає якісних перетворень у всіх ланках освітньої системи. Процеси гуманізації суспільства створюють можливість вибору шляхів життєдіяльності його членів, сприятливі умови для творчості кожного. У гуманному цивілізованому суспільстві розвиток особистості, її творчих можливостей стає самоціллю всіх суспільних відносин. Саме тому в умовах сьогодення, яке вимагає від освітньої сфери новаторського забезпечення навчального процесу, що ґрунтується на принципах особистісно-зорієнтованої взаємодії, актуальності набуває проблема суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання.

Творча активність особистості характеризується підвищеним інтересом, ініціативністю, творчим мисленням, новизною результату, оригінальністю. Суб'єктно-творча активність є ключовим елементом педагогічного процесу, який вимагає перегляду, переоцінки всіх компонентів фахової підготовки майбутнього вчителя музики. Такий підхід радикально змінює саму сутність і характер розгляду даної проблеми, ставлячи в центр особистість студента, де основним змістом навчання стає його особистісний розвиток. Якість і міра цього розвитку виступають як якість роботи вчителя, усієї системи освіти.

Аналіз наукових досліджень проведений на категоріальному рівні дозволив засвідчити, що особистість у суспільстві - це суб'єкт, що розвивається активно, творчо. Адже творчо-активній людині притаманна творча спрямованість, творчі здібності, така особистість створює шляхом застосування оригінальних способів діяльності нові матеріальні або духовні цінності, які відзначаються соціальною значущістю і прогресивністю. Сучасна філософська думка розглядає проблему творчої активності з боку принципів істинності знань, результатів творчого мислення (В.Андрущенко, Ю. Афанасьєв, В.Бех, В.Біблер, Б.Гершунський, І.Зязюн, Б.Кедров, В.Лутай, Г.Меднікова, О.Спіркін та ін.). Психологічна наука розглядає дану проблему з урахуванням фізіологічних розробок пов'язаних з проблемою творчості, особливо з вивченням процесів функціонування вищої нервової діяльності (В.Бехтерєв, І.Павлов, Е.Шорохова та ін.), а також досліджує механізми творчого процесу (К.Абульханова-Славська, Г.Балл, І.Бех, Д.Богоявленська, Л.Виготський, Д.Ельконін, Л.Єрмолаєва-Томіна, І.Кон, О.Леонт'єв, А.Матюшкін, Л.Мітіна, Я.Пономар'єв, В.Рибалка, В.Роменець, Б.Теплов, П.Якобсон та ін.).

Педагогічний аспект проблеми розвитку творчої активності особистості, шляхи і засоби формування особистісного досвіду творчої діяльності розглянуті у роботах В.Андрєєва, Д.Вількеєва, А.Гройсман, Н.Гузій, М.Данілова, В.Кан-Калика, Н.Кічук, І.Лернера, С.Мартиненка, Н.Нікандрова, О.Пехоти, В.Семиченко, С.Сисоєвої, М.Скаткіна,

В.Сухомлинського, П.Шавира, Г.Щукіної, Б.Яворського та ін. Важливою проблемою творчої активності студентів-музикантів займаються вчені: Е.Абдуллін, Л.Арчажникова, Л.Баренбойм, А.Болгарський, Л.Василенко, О.Єременко, А.Зайцева, А.Козир, В.Лабунець, Т.Ляшенко, С.Мельничук, Л.Надирова, І.Немикіна, О.Олексюк, В.Орлов, Г.Падалка, Л.Паньків, О.Ростовський, О.Рудницька, Т.Стратан, Л.Хлебнікова, Ю.Цагареллі, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін. Вони виокремили саме художньо-творчий аспект фахової діяльності вчителя музики, як один із найголовніших, при цьому особливо підкреслювали значення формування готовності до її здійснення. Так важливими чинниками підготовленості майбутніх учителів до творчої практичної діяльності з учнями дослідники вважають: задатки, здібності, обдарованість, талант; умови сімейного виховання і розвитку особистості; виховання і навчання в освітніх закладах; саморух до фахової досконалості у самостійній діяльності протягом життя.

Підхід до студента як до активного суб'єкта навчання призводить до активізації процесу його фахової підготовки. Суб'єктно-творча активність дозволяє студенту бути направленим до активного навчального процесу, створивши максимально сприятливі умови для розвитку і розкриття своїх здібностей, з огляду на психофізіологічні особливості, специфіку соціального і культурного контексту життя, складності й неоднозначності його внутрішнього світу.

Актуальність даної проблеми, її недостатня теоретична й методична розробка, а також нагальні проблеми практики зумовили вибір теми дослідження: *„Формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання”*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 30 грудня 2012 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 14 від 31 травня 2013 року).

Мета дослідження – полягає у розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження – методика формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання.

У відповідності до мети дослідження були висунуті такі **завдання**:

- проаналізувати стан досліджуваної проблеми у науковій літературі та практиці;

- теоретично обґрунтувати, визначити сутність, зміст і функції суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання;

- систематизувати модульні блоки фахової підготовки майбутніх учителів музики;

- розробити і теоретично обґрунтувати компонентну структуру, визначити критерії, показники та рівні сформованості суб'єктно-творчої активності студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів;

- обумовити комплекс принципів суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання;

- розробити методичну модель суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання, поетапну методичку формування даного феномена та експериментально перевірити їх ефективність.

Методологічну основу дослідження становлять: концептуальні засади гуманістичної парадигми сучасних освітніх процесів; педагогічні концепції гуманістичного, особистісного, аксіологічного, рефлексивного та творчого підходів; філософське та психолого-педагогічне обґрунтування понять і категорій, що поглиблюють сучасне розуміння теорії й методички формування суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики; виявлення впливів, засобів і функцій виховного потенціалу музичного мистецтва в процесі організації музично-творчої діяльності.

Теоретичну базу дослідження склали: фундаментальні наукові праці філософів з проблеми творчої активності особистості (В.Андрущенко, Ю.Афанасьєв, В.Бех, В.Біблер, Б.Гершунський, І.Зязюн, Б.Кедров, В.Лутай, Г.Меднікова, О.Спіркін та ін.); основні дослідження психологів з проблеми розвитку творчої особистості (К.Абульханова-Славська, Б.Ананьєв, Г.Балл, М.Бахтін, І.Бех, Д.Богоявленська, Л.Виготський, Д.Ельконін, Л.Єрмолаєва-Томіна, О.Киричук, І.Кон, Г.Костюк, О.Леонтєв, А.Матюшкін, Л.Мітіна, В.Моляко, Я.Пономарьов, В.Рибалка, В.Роменець, С.Рубінштейн, Б.Теплов, П.Якобсон та ін.); дослідження педагогів з розвитку творчої активності особистості, узагальнення досвіду творчої діяльності (В.Андреєв, Д.Вількеєв, А.Гройсман, Н.Гузій, М.Данілов, В.Кан-Калик, Н.Кічук, І.Лернер, С.Мартиненко, Н.Нікандров, О.Пехота, В.Семиченко, С.Сисоєва, М.Скаткін, В.Степанов, В.Ступницький, В.Сухомлинський, П.Шавир, Г.Щукіна, Б.Яворський та ін.); теоретико-методичні дослідження з проблеми підготовки майбутніх учителів музики до творчої діяльності (Е.Абдуллін, Л.Арчажникова, Л.Баренбойм, А.Болгарський, Л.Василенко, Н.Гуральник, О.Єременко, А.Зайцева, А.Козир, Г.Кондратенко, В.Лабунець, Т.Ляшенко, С.Мельничук, О.Михайличенко, Л.Надилова, І.Немикіна, О.Олексюк, В.Орлов, Г.Падалка, Л.Паньків, Г.Побережна, О.Ростовський, О.Рудницька, Т.Стратан, В.Федоришин, Л.Хлебнікова, Ю.Цагареллі, В.Шульгіна, О.Щолокова, Д.Юник та ін.).

Методи дослідження. У відповідності з визначеними завданнями в дисертаційній роботі застосовано загальнонаукові *теоретичні* (критичний аналіз філософської, мистецтвознавчої, педагогічної, психологічної літератури з досліджуваної проблеми, моделювання процесів творчої взаємодії у фаховій діяльності), *емпіричні* (педагогічні спостереження, тестування, опитування, інтерв'ювання, бесіди, ілюстрації, пояснення, вирішення творчих завдань, експертне оцінювання, педагогічні експерименти та їх теоретичне осмислення); математичні (порівняльно-описові, аналітично-синтетичні, метод статистичної обробки експериментальних даних).

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що *вперше*:

- розроблена компонентна структура, критерії та показники, а також методична модель суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання;

- розроблено методичне забезпечення та поетапна методика формування суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання;

- визначені функції, виділений і обумовлений комплекс методів; систематизовані методичні підходи та принципи цього напрямку навчальної діяльності;

- систематизована послідовність формування суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики, що представлено суб'єктно-адаптивним, індивідуально-компетентнісним, регулятивно-продуктивним та творчо-проективним блоками;

- розроблено методи діагностування суб'єктно-творчої активності студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів.

Конкретизовано поняття «суб'єктно-творча активність майбутніх учителів музики», виявлено особливості її формування у процесі фахового навчання;

Подальший розвиток набули: засоби комплексної діагностики суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання, визначені рівні даного напрямку підготовки, подальший розвиток також отримала проблема активізації фахової підготовки студентів у системі інститутів мистецтв педагогічних університетів.

Практичне значення отриманих результатів дослідження. Основні теоретичні положення дисертації та методичні рекомендації можуть бути використані як навчальний матеріал у курсах «Методика музичного виховання», «Основи фахової майстерності майбутніх учителів музики», у процесі індивідуальних фахових занять студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів. На базі дисертації можна сформувати методичний курс підготовки іноземних студентів до продуктивної фахової діяльності.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та методичні положення дисертації пройшли апробацію на *міжнародних* наукових конференціях: «Хорове мистецтво України та його подвижники» (Дрогобич,

2012); «Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії» (X Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О.П.Рудницької, (Київ, 2012); «Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес» (Луганськ, 2012); «Теоретичні та методичні засади розвитку мистецької освіти в контексті європейської інтеграції» (Суми, 2013); «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2013, 2015), «Сучасні аспекти проектування мистецької освіти» (Тайюань, Китай, 2013); «Художня культура і освіта: традиції, сучасність, перспективи» (Мелітополь, 2013); «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014); на *всеукраїнській науково-практичній конференції «VIII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Національний мовно-культурний простір України»* (Київ, 2012); *Всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Формування професійно успішної особистості як ключова домінанта розвитку сучасної університетської освіти»* (Миколаїв, 2012), «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (Дрогобич, 2013); «Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики» (Київ, 2014); на звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу Інституту мистецтв, засіданнях кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування НПУ імені М. Драгоманова.

Основні положення дослідження *впроваджено* в навчально-виховний процес Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (довідка № 07-10/1288 від 26.03.2015 р.), Державного вищого навчального закладу «Донбаський національний університет імені Тараса Шевченка» (довідка № 08-15-237 від 30.03.2015 р.), Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського (довідка № 1065 від 30.04.2015 р.)

Вірогідність і аргументованість результатів дослідження забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю вихідних позицій дисертації; комплексним використанням методів науково-педагогічного пошуку, відповідних об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки ефективності розробленої методики, що включає наукові підходи, принципи, педагогічні умови, етапи їх застосування та спеціально розроблені методи; отриманими позитивними результатами, які підтверджуються статистичною обробкою отриманих даних.

Публікації. Основні положення та результати проведеного дослідження висвітлено у 6 одноосібних публікаціях, з них 5 – у провідних фахових виданнях з педагогіки, 1 публікація у міжнародному виданні.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (253 найменування, з них 21 іноземними мовами). Основний текст дисертації складає 189 сторінок, загальний обсяг роботи – 238 сторінок. Робота містить 14 таблиць, 9 рисунків, що разом з додатками становить 29 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, розкрито теоретичні основи суб'єктно-творчої активності студентів, охарактеризовано методи, показано наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та впровадження результатів дослідження.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методологічне дослідження суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики»* – зроблено ретроспективний аналіз психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури з проблеми дослідження. Виокремлено зміст та специфіку суб'єктно-творчої активності студентів інститутів мистецтв.

У розділі детально розкриваються особливості фахового навчання майбутніх учителів музики, проаналізовані підходи до творчо-самостійної діяльності студентів. Аналіз дисертаційних робіт з теорії та методики музичної навчання (Г.Кондратенко, Т.Латишева, С.Сливко, Лі Чжаофен, Чжан Лей та ін.) свідчить про інтерес науковців до проблеми формування творчої активності майбутніх учителів музики. У цих роботах розглянуті питання творчої активності студентів педагогічних коледжів у процесі музично-сценічної діяльності, формування творчої активності підлітків на уроках музичного мистецтва, розвиток музично-слухової активності студентів мистецьких спеціальностей у процесі інструментально-виконавської підготовки, тощо.

Суб'єктний рівень активізації майбутнього вчителя передбачає такі шляхи і засоби його професійного становлення, за яких він може максимально самореалізуватися у практичній діяльності. На цьому рівні студент повинен оволодіти способами самоактуалізації (саморозуміння) та самореалізації (самопобудови). Вищезазначений рівень передбачає вміння майбутнього вчителя створювати для себе у якості життєвого орієнтиру систему справжніх цінностей, де важливе місце займає саме він. Індивідуалізація фахової підготовки майбутнього вчителя на суб'єктному рівні озброює його системою знань, раціональних прийомів самодетермінації (як загальної об'єктивної зумовленості особистісно-психологічних якостей, зокрема волі) й самореалізації, а також потребою і здатністю регулювати професійний саморозвиток, тим самим забезпечуючи стабільність. Творча активність включає в себе потенційну та реалізовану активність.

Виявлення творчої активності може бути ситуативним, що виникає у певних умовах, або інтегративним, яке виявляється в різних видах діяльності. Ефективна організація навчально-виховного процесу в ВНЗ, що спрямована на активне навчання студентів передбачає виховання у них самостійності, вироблення необхідних умінь та навичок, здобуття міцних та глибоких знань, розвиток їх уваги, спостережливості, музичного мислення, пам'яті, творчої уяви. Таким чином, інтерес, ініціативність, стимульність, самостійність,

потреба як висхідний імпульс творчої особистості є важливими складовими творчої активності майбутнього вчителя музики.

У розділі показано, що суб'єктно-творча активність реалізується шляхом послідовної індивідуалізації всього педагогічного процесу, врахування особистісної специфіки студента, його персоналізації, індивідуальних особливостей, тощо. Для цього необхідно боротися з уніфікацією, знеособлюванням програм і форм навчання, надавати навчальний матеріал, різнорівневий за складністю засвоєння. Суб'єктно-творча активність орієнтує студента не лише на засвоєння знань, а й на засоби цього засвоєння, на розвиток пізнавальних сил і творчого потенціалу. Цей підхід протистоїть методам і формам механічної передачі готової інформації, монологічності викладача, пасивності студента.

Узагальнення наукових джерел та методологічних витоків суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики дозволили виокремити *гуманістичний, особистісний, аксіологічний, рефлексивний, фахово-творчий* методологічні підходи. Доцільність *гуманістичного* підходу до дослідження фахової діяльності особистості є незаперечним, адже він є центральною ланкою нового педагогічного мислення, що дозволяє переглянути, переоцінити всі компоненти педагогічного процесу в світлі їхньої людинотворчої функції. Саме гуманістичний підхід дозволив більш глибоко проникнути в сутність індивідуального розвитку особистості, визначити її суб'єктність. У рамках цього підходу особистість розглядається як неповторна унікальна цілісність, яка має визначений ступінь свободи від зовнішньої детермінації завдяки тим цінностям, якими вона керується.

Особистісний підхід дозволяє розглядати суб'єктність учителя як специфічне утворення, що є системою якостей і результатів взаємовідносин, у які він вступає в освітньому процесі. Цей підхід передбачає виділення різних психолого-педагогічних структур особистості вчителя, а саме: спрямованість, характер, здібності, самосвідомість тощо, кожна з яких, у свою чергу, включає цілу систему якостей, здібностей, характеристик. З позиції особистісного підходу процес фахової підготовки майбутнього вчителя музики доцільно розглядати крізь призму реалізації індивідуальних особливостей буття особистості, що опановує педагогічну професію.

Доречність *аксіологічного* підходу підкреслюється напрямом мистецької освіти, в якому розглядається вчення про цінності, зміст провідних педагогічних ідей, теорій та концепцій, що розширює уявлення про педагогічну реальність і дає змогу створити нові прикладні дослідження та організації певних аспектів педагогічного процесу із вищезазначеної проблеми. Розглядаючи моральні, естетичні, пізнавальні цінності, цей підхід зумовлює внутрішню детермінацію становлення та творчого розвитку індивідуальності, тобто розкриття особистісного потенціалу за рахунок смислотворчості та посилення аксіологічної складової. Аксіологічний підхід дозволяє актуалізувати дослідження ціннісно-сислової сфери майбутнього вчителя, що отримало надзвичайне поширення саме в музично-педагогічній

науці та пояснюється сучасним аксіологічним розумінням музичного мистецтва як його основної складової.

Рефлексивний підхід передбачає спонукання учнів у процесі мистецького навчання до співвіднесення власних життєвих позицій, світоглядних установок зі змістом художніх образів, зіставлення цінностей внутрішнього життя із морально-світоглядними позиціями, відтвореними в мистецтві, співвіднесення найглибших переживань особистісного «Я» із художніми оцінками автора твору. Мистецька рефлексія зумовлює інтенсивність навчально-виховного процесу, забезпечує переосмислення змісту свідомості суб'єкта та усвідомлення ним прийомів фахової майстерності, без чого неможлива активна творча діяльність у сучасному освітньому закладі. Рефлексія допомагає вчителю аналізувати не лише те, який зміст є засвоєним, а й те, як він був засвоєний, а за необхідності перетворювати діяльність учнів відповідно до такого аналізу.

Фахово-творчий підхід полягає у формуванні особистості студента як суб'єкта навчально-виховного процесу в ракурсі відповідності його особистісних якостей вимогам педагогічної професії. Фахово-творчий підхід до формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики постає як процес набуття практичних умінь та навичок самостійно-творчого регулювання власної поведінки, емоційних станів, мотиваційних утворень, когнітивно-пізнавальних процесів, ціннісних орієнтацій, тощо.

У дослідженні суб'єктно-творча активність майбутнього вчителя музики визначена інтегральною якістю, яка проявляється високим рівнем розвитку творчих здібностей особистості й характеризується підвищеним інтересом, ініціативністю, творчим мисленням, новизною результату, оригінальністю, що організовується й контролюється самим суб'єктом. Суб'єктно-творча активність є однією з найважливіших ланок творчої діяльності вчителя музики, що виражає його прагнення і готовність свідомо, добровільно виконувати ініціативні дії, які дають можливість досягати прогресивних, особистісно-значущих творчих результатів.

Основними функціями фахового навчання майбутніх учителів музики визначено: інтегративну, сугестивну, комунікативну, оцінювальну, гедоністичну, творчо-корекційну та прогностичну. Зазначені функції мають забезпечити ефективність регуляції навчання майбутніх учителів музики у пристосуванні до умов їх мистецької підготовки.

У другому розділі дисертації *«Методичні основи суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики»* розроблено структуру, критерії та показники означеного феномена, систематизовано блоки модульного навчання, визначено принципи та педагогічні умови ефективного здійснення фахової діяльності студентів.

Впровадження методичної моделі суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у навчальний процес вищого навчального закладу мистецької освіти забезпечено чотирма основними блоками, кожен з яких є оператором перетворення фахової інформації з попереднього блоку.

Отже, методична модель суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики складається із наступних блоків: *суб'єктно-адаптивного, індивідуально-компетентнісного, регулятивно-продуктивного та творчо-проективного*. *Суб'єктно-адаптивний* блок представленої методичної моделі навчальної діяльності студентів має охоплювати перший курс їх фахового навчання у вищому педагогічному закладі мистецької освіти. Цей блок дозволяє визначити вплив зовнішніх керованих, некерованих, контрольованих і неконтрольованих чинників на процес фахової підготовки майбутнього вчителя музики.

Індивідуально-компетентнісний блок методичної моделі суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки враховує вимоги, за допомогою яких фільтрується попередньо одержана навчальна інформація. Охоплює цей блок фахове навчання майбутніх учителів музики протягом II-III навчальних курсів в інститутах мистецтв та музично-педагогічних факультетах педагогічних університетів.

Регулятивно-продуктивний блок методичної моделі має охоплювати четвертий рік навчання майбутніх учителів музики, отримання диплому бакалавра. Цей блок націлений на досягнення об'єктивного результату отриманого у процесі фахового навчання у бакалавратурі та спрямований на удосконалення досягнутого у подальшій практичній навчальній діяльності. Регулююча роль фахового навчання на цьому етапі полягає в продуктивній підготовці студента як майбутнього вчителя музики на шляху осягнення цієї професії. Домінуючим рівнем диспозиції регулятивно-продуктивного блоку є орієнтація студентів на продуктивну діяльність та встановлення пріоритетів виконавської художньо-музичної творчості.

Творчо-проективний блок методичної моделі суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики забезпечує набуття на високому професійному рівні знань, умінь та навичок у спільній діяльності викладача з студентами на рівні магістратури. Важливим напрямом мистецької діяльності на цьому етапі є орієнтація на прогностичні тенденції розвитку музичного виконавства, що знаходить своє відображення у варіативності засобів фахового навчання. Саме на цьому етапі магістранти визначаються з основною спеціалізацією (вокальне мистецтво, хорове диригування, інструментальне виконавство, методика музичного виховання, теорія та історія музики, тощо), вивчають її доцільність.

З огляду на визначені методологічні основи дослідження нами обґрунтовано принципи, що визначають зміст, організаційні форми та методи навчального процесу згідно визначеної мети. Це принципи: *спонукання до творчого самовираження особистості; опори на особистісно-фаховий досвід у досягненні творчого професійного зростання; забезпечення розвиваючого навчання на гуманістичній основі.*

У відповідності до теоретико-методичних основ означеного процесу розроблена структура суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики, що вибирала *мотиваційно-потребовий, емоційно-когнітивний та*

творчо-діяльнісний компоненти. *Мотиваційно-потребовий* компонент (критерій – наявність мотиваційної спрямованості студентів на музичне навчання, інтерес до набуття професійних навичок) представлений такими показниками: наявність потреби у фаховій діяльності; вияв зацікавленості до музичної роботи; наявність фахової спрямованості на виконавсько-педагогічну діяльність. *Емоційно-когнітивний* компонент (критерій – міра прояву позитивного емоційно-пізнавального стану студентів, готовність до ініціативних дій) представлений такими показниками: прагнення до набуття фахових знань, умінь та навичок; вияв емпатійного співпереживання у процесі навчання; потяг до вивчення кращих зразків музичного мистецтва. *Творчо-діяльнісний* компонент (критерій – міра прояву самостійності у підході до тлумачення художньо-музичних образів музичних творів у виконавській діяльності) представлений показниками: оригінальність вирішення творчих завдань; здатність до критичного оцінювання власної виконавської роботи; спроможність до творчого проектування фахової діяльності.

Відповідно до змісту і структури суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики визначено педагогічні умови оптимізації цього процесу, а саме: *урахування індивідуального особистісно-фахового досвіду студента у прагненні до вироблення власного стилю діяльності; ефективно застосування комплексу сучасних технічних засобів здобуття музичної інформації; спонукання до навчальної автономії як дидактичної стратегії самореалізації студентів у фаховому навчанні.* Першою педагогічною умовою формування суб'єктно-творчої активності студентів ми визначаємо урахування їх індивідуального особистісно-фахового досвіду в прагненні до вироблення власного стилю діяльності. Майбутній вчитель музики як суб'єкт педагогічної творчості виявляє особистісний рівень власної фахової індивідуалізації, в якій концентруються його суб'єктність (як прагнення до повного втілення професійного потенціалу) та креативність (як потенційна готовність до нестандартної продуктивно-перетворюючої педагогічної роботи), що сприяє прагненню до вироблення власного стилю діяльності. *Другою* педагогічною умовою є ефективно застосування комплексу сучасних технічних засобів здобуття музичної інформації. В умовах сучасної інформатизації освіти, інформаційно-комунікативні технології виступають невід'ємним компонентом сучасного освітнього процесу, без якого неможливо професійно підготувати фахівця, здатного конкурувати та самореалізовуватися в сучасному соціокультурному просторі. *Третя* педагогічна умова – спонукання до навчальної автономії як дидактичної стратегії самореалізації студентів у фаховій діяльності, що пов'язана із дослідженням проблеми виховання особистісної свободи студентської молоді, пошуком можливостей створення оптимальних умов самореалізації. Основою для самореалізації студентів є творча діяльність, яка характеризується активністю, цілеспрямованістю, свободою вибору засобів

самовираження тощо. Отже, методична модель суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики зображено на рис. 1.1.

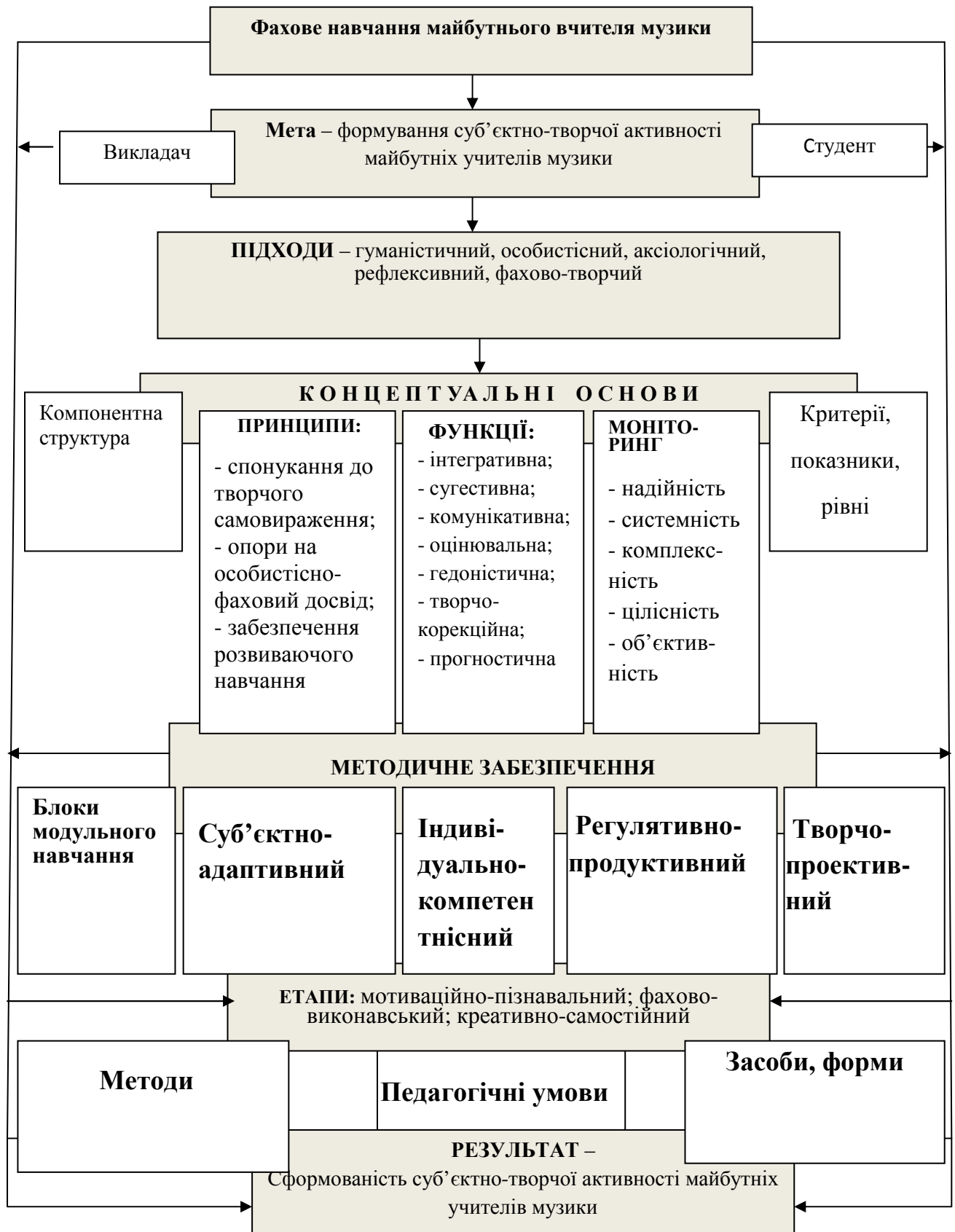

Рис.1.1 Методична модель суб'єктно-творчої активності студентів

У третьому розділі дисертації «Дослідно-експериментальна робота з формування суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики» - висвітлено, систематизовано та узагальнено зміст та результати констатувального, формувального та контрольного етапів експерименту, представлено експериментальні дані про динаміку та закономірності формування досліджуваного феномена, наведені результати перевірки ефективності цього процесу.

Для проведення експериментальної роботи з формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання, успішного вирішення дослідно-експериментальних задач, практичного підтвердження висунутих теоретичних припущень намічено розв'язання наступних завдань: проаналізувати існуючий рівень сформованості суб'єктно-творчої активності у майбутніх учителів музики; застосувати спеціальні діагностичні методи для з'ясування наявності вмотивованості, необхідної для прояву власної творчої активності кожного студента; вивчити результати констатувального етапу дослідно-експериментальної роботи.

Констатувальний етап експериментальної роботи дозволив зхарактеризувати рівні прояву суб'єктно-творчої активності у майбутніх учителів музики, а саме: високий, середній, низький, незадовільний.

Високого рівня сформованості суб'єктно-творчої активності досягли студенти, які за всіма розробленими показниками в сумі отримали високий оцінний бал (5-4 балів за кожний) та продемонстрували досягнення у музичному навчанні. Майбутні вчителі музики цього рівня активно із зацікавленням здобувають інформацію, відшуковуючи самостійно нотний матеріал у бібліотеці, інтернеті, ініціюють власні пропозиції щодо інтерпретаційних орієнтирів, пропонують різні елементи власної інтерпретації творів, надаючи різні варіативні співвідношення їх співставлення. Без активної допомоги викладачів вони демонструють уміння адаптуватись у нових виконавських умовах, навчальних ситуаціях, самостійно справляються зі хвилюванням перед та під час концертного або академічного виступу, вміють адаптувати власний виконавський досвід до нових художньо-стильових орієнтирів. Студенти цього рівня надають вірну характеристику музичним творам різних стилістичних спрямувань.

Середнього рівня сформованості суб'єктно-творчої активності досягли ті студенти, які в сумі мали високі та середні оцінки (4-3 б. за кожний) за всіма розробленими показниками. Студенти, віднесені до цього рівня, здобували необхідну музичну інформацію, відшуковуючи нотний матеріал в бібліотеці, інтернеті, ініціювали певні власні інтерпретаційні пропозиції та елементи власної інтерпретації, пропонуючи різні її варіанти. Такі студенти намагалися без допомоги викладачів демонструвати уміння адаптуватись у нових умовах, навчальних ситуаціях, самостійно справлялися з хвилюванням перед та під час концертного або академічного виступу та уміли адаптувати власний виконавський досвід до нових художньо-стильових орієнтирів.

Низького рівня сформованості суб'єктно-творчої активності досягли ті студенти, які в сумі мали середні та низькі оцінки (3-2 балів за кожний) за всіма розробленими показниками. Користуючись допомогою викладача знаходили необхідну музичну інформацію у нотній бібліотеці, несміливо ініціювали окремі інтерпретаційні пропозиції (іноді за пропозицією однокурсників), майже не пропонували інтерпретаційні елементи. Такі студенти за допомогою викладачів намагалися адаптуватись та справлятися з хвилюванням перед та під час концертного або академічного виступу, у нових умовах виконання та навчання, намагалися пристосувати свій попередній виконавський досвід до нових творчих завдань. Відшукували у діалозі з викладачем характеристику хорovým творам різних стилістичних спрямувань.

Незадовільний рівень сформованості суб'єктно-творчої активності виявили ті студенти, які в сумі мали низькі оцінки (2-1 балів за кожне завдання) за всіма розробленими показниками. За допомогою викладача студенти цього рівня знаходили музичну інформацію у нотній бібліотеці, вони не ініціювали інтерпретаційні пропозиції, а виконували завдання викладача, повторюючи інтерпретація за завданням педагога, без варіантів їх співставлення. Студенти віднесені до даного рівня без допомоги викладачів майже не справлялися із необхідністю адаптуватись до академічного виступу, слабо знімали хвилювання в умовах виконання музичних творів, й мали незначний попередній виконавський досвід.

Після підрахунку отриманих даних та виведення середнього арифметичного за всіма показниками суб'єктно-творчої активності студентів ми отримали такі результати констатувального етапу дослідницької роботи. До високого рівня віднесено 4 % респондентів, до середнього – 23 %, до низького – 53 %, до незадовільного – 20% студентів, тобто констатувальний етап експерименту дозволив виявити перевагу середнього та низького рівнів сформованості суб'єктно-творчої активності студентів. Виходячи із розроблених компонентів суб'єктно-творчої активності, нами було розроблено три етапи формування означеного феномена у майбутніх учителів музики, а саме: мотиваційно-пізнавальний, фахово-виконавський, креативно-самостійний.

Перший етап, *мотиваційно-пізнавальний*, включає такі методи і прийоми, котрі регулюють мотиваційну спрямованість студентів до фахового навчання та сприяють виникненню потреби у набутті фахових навичок. Результати аналізу власних спостережень були викладені в процесі проведення міні-бесід. На цьому етапі активно застосовувались такі **методи**: творчо-відтворювальний, застосування самостійного пошуку студентами музичної інформації, усвідомлення доцільності її добору в загальному інформаційному потоці, аналіз змісту отриманої інформації, ескізне відтворення музичних творів, проведення диспутів, художньо-образне моделювання, музично-синонімічне порівняння, сугестивне навчання, створення власного щоденника емоційних станів, тощо. Загалом цей етап

спрямовано на вироблення мотивації студентів до формування суб'єктно-творчої активності у процесі фахового навчання.

На другому етапі, *фахово-виконавському*, майбутнім учителям музики було запропоновано довільно використовувати вибір навчально-виконавського матеріалу. Для цього були застосовані серії навчальних заходів: емоційно-адаптаційних та творчо-виконавських. Для забезпечення ефективності процесу формування суб'єктно-творчої активності студентів застосовувались такі методи: інтерактивні тренінги, виконання самостійних творчих завдань, самоаналіз й оцінювання власних виконавських здобутків, презентації портфоліо, аналіз та узагальнення власних спостережень, метод перехресного фіксування дій, рефлексивного самооцінювання, складання власної стратегії творчо-ініціативної програми публічного виконання музичних творів, тощо. Зазначені методи сприяють актуалізації творчо-виконавської діяльності майбутніх учителів музики, її педагогічному осмисленню.

На третьому етапі, *креативно-самостійному*, широко використовувалися прийоми «перехресного» фіксування власних досягнень та досягнень інших учасників експерименту. Серед основних методів формування суб'єктно-творчої активності студентів було запропоновано: виконання творчих завдань імпровізаційного та інтерпретаційного характеру, диспути, дискусії, «мозкова атака», самостійне проектування виконавської діяльності, застосування власних методів та створення продуктів творчості, презентація набутого досвіду, виступи з мікрофрагментами практичних завдань, тощо. Креативно-самостійний етап експериментальної роботи було спрямовано на самореалізацію майбутнього вчителя музики, на актуалізацію творчо-активної діяльності, яка б характеризувалася активністю, цілеспрямованістю, свободою вибору засобів самовираження.

На всіх етапах дослідно-експериментальної роботи ми використовували засоби моніторингового дослідження експериментальних даних, що надало змогу забезпечити надійність, системність, комплексність, цілісність та об'єктивність отриманих результатів. Це дозволило запропонувати програму валідного дослідження рівнів сформованості суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики та визначити їх відповідність вимогам програми фахової підготовки студентів.

Для перевірки дієвості запропонованої методики був проведений контрольний зріз, що мав на меті встановлення кількісних і якісних змін за всіма розробленими критеріями та показниками в контрольних та експериментальних групах. Аналіз результатів контрольного зрізу дозволив виявити, що у студентів експериментальних груп найбільш помітні позитивні зрушення відбулись з домінуванням високого та середнього рівнів, що підтверджує ефективність запропонованої поетапної методики. Результати формувального етапу дослідно-експериментальної роботи з формування суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання подано в таблиці 1.1.

Результати формувального експерименту

	Рівні							
	Незадовільний		Низький		Середній		Високий	
Контрольна група								
Долі одиниці	0,264	0,207	0,344	0,294	0,27	0,32	0,123	0,158
Кутове перетворення	1,079	0,945	1,253	1,146	1,093	1,203	0,717	0,818
Спостережуване значення критерію φ^*	0,8206		0,6553		0,6736		0,6185	
Ймовірність спостережуваного значення за критерієм Стьюдента	0,9654		0,9208		0,4891		0,4417	
Значущість з якою приймається гіпотеза H_0	0,751		0,4885		0,2121		0,4145	
Експериментальна група								
Долі одиниці	0,189	0,052	0,514	0,081	0,249	0,385	0,049	0,481
Кутове перетворення	0,9	0,46	1,599	0,577	1,045	1,339	0,446	1,533
Спостережуване значення критерію φ^*	2,603		6,0461		1,7393		6,4307	
Ймовірність спостережуваного значення за критерієм Стьюдента	0,0245		$2,9 \cdot 10^{-6}$		0,0928		$2,76 \cdot 10^{-8}$	
Значущість з якою приймається гіпотеза H_0	0,9875		≈ 1		0,948		≈ 1	

Зіставляючи показники рівнів сформованості суб'єктно-творчої активності студентів, можна зробити висновок, що розроблена методика виявилася досить ефективною, а запропоновані педагогічні умови вплинули на розвиток природних механізмів досліджуваного явища. Істотна різниця, яку можна побачити в зафіксованих числових показниках, свідчить про ефективність проведеної роботи. Отже, у дисертації викладено основні результати теоретико-методичної розробки проблеми формування суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки.

Методична модель означеного феномена від постановки мети до розробки ефективних методів і засобів та експериментальної перевірки результативності, становить повний технологічний цикл.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретико-методологічне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукової проблеми формування суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки. Поведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дає підстави зробити наступні висновки:

1. У результаті аналізу наукової літератури з'ясовано, що попри дослідження значної кількості питань, пов'язаних з фаховим навчанням майбутніх учителів музики, поза увагою вчених залишилась проблема формування суб'єктно-творчої активності студентів як ключового елементу педагогічного процесу, який вимагає перегляду, переоцінки всіх компонентів їх фахової підготовки, що в свою чергу радикально змінює саму сутність і характер розгляду даної проблеми, ставлячи в центр уваги саме студента, його особистісний розвиток. У дослідженні показано, що суб'єктно-творча активність майбутнього вчителя музики є інтегральною якістю, яка характеризується високим рівнем розвитку творчих здібностей особистості та підвищеним інтересом, ініціативністю, творчим мисленням, новизною результату, оригінальністю, що організовується й контролюється самим суб'єктом. Суб'єктно-творча активність є однією з найважливіших ланок творчої діяльності вчителя музики, що виражає його прагнення і готовність свідомо, добровільно виконувати ініціативні дії, які дають можливість досягати прогресивних, особистісно-значущих творчих результатів.

2. Специфіка фахової підготовки майбутнього вчителя на суб'єктному рівні полягає в тому, що вона дозволяє озброїти студента системою знань, раціональних прийомів самодетермінації як загальної об'єктивної зумовленості особистісно-психологічних якостей й самореалізації, а також потребою і здатністю регулювати професійний саморозвиток, тим самим забезпечуючи стабільність. Методологічними основами дослідження суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики визначено гуманістичний, особистісний, аксіологічний, рефлексивний, фахово-творчий підходи. Основними функціями фахового навчання майбутніх учителів музики визначено: інтегративну, сугестивну, комунікативну, оцінювальну, гедоністичну, творчо-корекційну та прогностичну, що мають забезпечити ефективність регуляції навчання студентів у пристосуванні до умов мистецької підготовки.

3. Систематизовано модульні блоки фахового навчання майбутніх учителів музики, а саме: суб'єктно-адаптивний, індивідуально-компетентнісний, регулятивно-продуктивний та творчо-проективний. *Суб'єктно-адаптивний* блок представленої методичної моделі навчальної

діяльності студентів охоплює перший курс фахового навчання майбутніх учителів музики у вищому педагогічному закладі мистецької освіти. Цей блок дозволяє визначити вплив зовнішніх керованих, некерованих, контрольованих і неконтрольованих чинників на процес фахової підготовки майбутнього вчителя музики. *Індивідуально-компетентнісний* блок методичної моделі суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки враховує вимоги, за допомогою яких фільтрується попередньо одержана навчальна інформація. Охоплює цей блок фахове навчання майбутніх учителів музики протягом II-III навчальних курсів в інститутах мистецтв та музично-педагогічних факультетах педагогічних університетів. *Регулятивно-продуктивний* блок методичної моделі охоплює четвертий рік навчання майбутніх учителів музики, отримання диплому бакалавра. Цей блок націлений на досягнення об'єктивного результату, отриманого у процесі фахового навчання у бакалавраті, спрямований на удосконалення досягнутого у подальшій практичній навчальній діяльності. Домінуючим рівнем диспозиції регулятивно-продуктивного блоку є орієнтація студентів на продуктивну діяльність та встановлення пріоритетів виконавської художньо-музичної творчості. *Творчо-проективний* блок методичної моделі суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики забезпечує набуття студентом на високому професійному рівні знань, умінь та навичок у спільній діяльності викладача із студентами на рівні магістратури. Важливим напрямом мистецької діяльності на цьому етапі є орієнтація на прогностичні тенденції в розвитку музичного виконавства, що знаходить своє відображення у варіативності засобів фахового навчання.

4. Розроблено структуру суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання, що охоплює мотиваційно-потребовий, емоційно-когнітивний та творчо-діяльнісний компоненти. Мотиваційно-потребовий компонент (критерій – наявність мотиваційної спрямованості студентів на музичне навчання, інтерес до набуття професійних навичок) представлений такими показниками: наявність потреби у фаховій діяльності; вияв зацікавленості до музичної роботи; наявність фахової спрямованості на виконавсько-педагогічну діяльність. Емоційно-когнітивний компонент (критерій – міра прояву позитивного емоційно-пізнавального стану студентів, готовність до ініціативних дій) представлений такими показниками: прагнення набуття фахових знань, умінь та навичок; вияв емпатійного співпереживання у процесі навчання; потяг до вивчення кращих зразків музичного мистецтва. Творчо-діяльнісний компонент (критерій – міра прояву самостійності у підході до тлумачення художньо-музичних образів музичних творів у виконавській діяльності) представлений показниками: оригінальність вирішення творчих завдань; здатність до критичного оцінювання власної виконавської діяльності; спроможність до творчого проектування фахової діяльності.

5. Визначенні теоретико-методологічні основи дослідження дозволили обґрунтувати принципи, що визначають зміст, організаційні форми та методи навчального процесу згідно визначеної мети, а саме: спонукання до творчого самовираження особистості вчителя музики; опори на особистісно-фаховий досвід у досягненні творчого професійного зростання; забезпечення розвиваючого навчання студентів на гуманістичній основі. Виокремлені принципи базуються на загальних закономірностях музично-педагогічної освіти та відображають внутрішню сутність суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання та визначають основну стратегію їх творчого самостворення.

6. Методична модель суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки від постановки мети та визначення основних модульних блоків, до відбору підходів, принципів, функцій, розробки компонентної структури, ефективних методів фахового навчання становить завершений технологічний цикл. Поетапна методика формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики складає мотиваційно-пізнавальний, фахово-виконавський, креативно-самостійний етапи та ґрунтується на максимальному наближенні навчальної діяльності до практичної роботи. Поетапна методика передбачає певну послідовність експериментальної роботи згідно визначених етапів: *мотиваційно-пізнавального* (застосування самостійного пошуку студентами музичної інформації, усвідомлення доцільності такого її добору в загальному інформаційному потоці, аналіз змісту отриманої інформації, ескізне відтворення музичних творів, проведення міні-бесід, художньо-образне моделювання, музично-синонімічне порівняння, сугестивного навчання, створення власного щоденника емоційних станів); *фахово-виконавського* (виконання самостійних творчих завдань, психотренінг, самоаналіз отриманих результатів, використання інтерактивних тренінгів, перехресного фіксування дій, рефлексивного самооцінювання, складання власної стратегії творчо-ініціативної програми публічного виконання музичних творів); *креативно-самостійного* (виконання творчих завдань імпровізаційного та інтерпретаційного характеру, диспути, дискусії, «мозкова атака», самостійне проектування, застосування власних методик та створення продуктів творчості, презентація набутого досвіду, виступи з мікрофрагментами практичних завдань), що в цілому сприяло активізації самостійної діяльності студентів, прояву їх суб'єктно-творчої активності.

7. Результати підсумкового аналізу показників сформованості суб'єктно-творчої активності студентів інститутів мистецтв підтвердили продуктивність розробленої поетапної методики формування означеного феномена у процесі фахового навчання майбутнього вчителя музики. Впровадження у навчальний процес поетапної експериментальної методики, згідно визначених та теоретично обґрунтованих принципів, педагогічних умов, блоків навчальної діяльності забезпечило суттєве підвищення

показників сформованості суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики.

Проведене дослідження засвідчує необхідність подальшого розроблення означеної проблеми щодо: дослідження впливу власного суб'єктного стилю роботи на творчий саморозвиток вчителя, розробки діагностичного забезпечення музичного навчання, моніторингової організації мистецького навчання у дослідженні суб'єктної активності майбутніх учителів, тощо.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО У ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ АВТОРА

1. Цзян Лібінь. До проблеми музичного навчання і виховання у Китаї /Цзян Лібінь //Вісник Луганського національного університету імені Т.Шевченка: Педагогічні науки. - № 10 (269) травень 2013. – Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – Частина I. – С. 128-133.

2. Цзян Лібінь. Структура суб'єктно-творчої активності студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів /Цзян Лібінь //Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного ун-ту імені Павла Тичини [гол. ред. М.Т. Мартинюк]. – Частина I. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2015. - С. 451-457.

3. Цзян Лібінь. Діагностичний етап формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики /Цзян Лібінь //Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П.Драгоманова. - Серія № 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. – Вип. 18 (23). – С. 254-258.

4. Цзян Лібінь. Мотиваційно-пізнавальний етап формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі диригентсько-хорового навчання /Цзян Лібінь //Науковий вісник Миколаївського держ. ун-ту імені В.О. Сухомлинського: зб. наук. праць [за ред. А.Л. Ситченко. – Серія «Педагогічні науки». – Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2015. – №3 (50). - С. 279-285.

5. Цзян Лібінь. Методика формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики /Цзян Лібінь //Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць [за заг. ред. В.І.Сипченка]. - Слов'янськ: ДДПУ, 2015. – Вип. LXXII. - С. 134-138.

6. Цзян Либинь. Особенности формирования творческой активности будущих учителей музыки в процессе профессионального обучения /Цзян Либинь //Всероссийский журнал научных публикаций. - № 3 (23). – М.: ООО «Миррея», 2014. – С. 28-31.

АНОТАЦІЇ

Цзян Лібінь. Формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – «Теорія та методика музичного навчання». – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. – Київ, 2015.

У дисертаційному дослідженні розглянуто проблему формування суб'єктно-творчої активності студента як одну із найважливіших ланок творчої діяльності вчителя музики, що виражає його прагнення і готовність свідомо, добровільно виконувати ініціативні дії, які дають можливість досягати прогресивних, особистісно-значущих творчих результатів. Методологічними основами дослідження суб'єктно-творчої активності майбутніх учителів музики визначено гуманістичний, особистісний, аксіологічний, рефлексивний, фахово-творчий підходи.

У роботі систематизовано модульні блоки фахового навчання майбутніх учителів музики, а саме: суб'єктно-адаптивний, індивідуально-компетентнісний, регулятивно-продуктивний та творчо-проективний. Розроблено структуру суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання, що охоплює мотиваційно-потребовий, емоційно-когнітивний та творчо-діяльнісний компоненти. Розроблено та експериментально перевірено поетапну методику формування суб'єктно-творчої активності студентів, що реалізувалась у три етапи педагогічної роботи, а саме: мотиваційно-пізнавального, фахово-виконавського, креативно-самостійного. Результати проведеного дослідження допомогли визначити основні засоби, прийоми та методи реалізації всього комплексу формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання.

Ключові слова: суб'єктно-творча активність, майбутній вчитель музики, фахове навчання, поетапна методика, компонентна структура.

Цзян Либинь. Формирование субъектно-творческой активности будущего учителя музыки в процессе профессионального обучения. Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – «Теория и методика музыкального обучения». – Национальный педагогический университет имени М.П.Драгоманова. – Киев, 2015.

В диссертационном исследовании рассмотрено проблему формирования субъектно-творческой активности студента как одну из важнейших звеньев творческой деятельности учителя музыки, которая

выражает его стремление и готовность сознательно, добровольно выполнять инициативные действия, позволяющие достигать прогрессивных, лично-значимых творческих результатов. Методологической основой исследования субъектно-творческой активности будущих учителей музыки определено гуманистический, личностный, аксиологический, рефлексивный, профессионально-творческий подходы.

В работе систематизированы модульные блоки профессионального обучения будущих учителей музыки, а именно: субъектно-адаптивный, индивидуально-компетентностный, регулятивно-продуктивный и творчески проективный. Разработана структура субъектно-творческой активности будущего учителя музыки в процессе профессионального обучения, которая охватывает мотивационно-потребностный, эмоционально-когнитивный и творчески-деятельный компоненты. Разработана и экспериментально проверена поэтапная методика формирования субъектно-творческой активности студентов, которая была реализована в три этапа педагогической работы, а именно: мотивационно-познавательный, профессионально-исполнительский, креативно-самостоятельный. Результаты проведенного исследования помогли определить основные средства, приемы и методы реализации всего комплекса формирования субъектно-творческой активности будущего учителя музыки в процессе профессионального обучения.

Ключевые слова: субъектно-творческая активность, будущий учитель музыки, профессиональное обучение, поэтапная методика, компонентная структура.

Jiang Libin. Formation of the subject-the creative activity of the future teacher of music in the course of vocational training. Manuscript.

Thesis for scientific degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.02 - "Theory and methods of musical education." - National Pedagogical Dragomanov University. - Kiev, 2015.

The dissertation examines the problem of forming the subject-creative activity of students as one of the most important parts of the creative activity of the teacher of music that expresses his desire and willingness to knowingly voluntarily implement proactive actions allowing to achieve progressive, personal and meaningful creative results. Methodological bases of the study of the subject-the creative activity of the future teachers of music defined by the humanistic, personal, axiological, reflective, professional and creative.

We systematized modular units of professional training of future teachers of music, namely the subject-adaptive, individual competence, regulatory and

productive and creative projective. The structure of the subject-the creative activity of the future teacher of music in the course of vocational training, which covers the need-motivational, emotional and cognitive and creative and active components. Developed and experimentally tested stepwise method of forming the subject-creative activity of students, which was implemented in three phases of pedagogical work, namely, motivational and educational, vocational and performing, creative and independent. The results of the study helped define the basic tools, techniques and methods of implementation of the whole complex subject-formation of creative activity of the future teacher of music in the course of vocational training.

Keywords: subjective and creative activity, future teachers of music, vocational training, phased methodology component structure.